

Jaworowy Staw i jego mieszkańcy

Przyroda miejskich akwenów

Szczecin jest geologicznie bardzo ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. W jego granicach administracyjnych powierzchnia wód stanowi 40 %. Największe jest Jezioro Dąbie, nad brzegami którego powstało miasto. Przyrodniczo najcenniejsze jest tzw. Jezioro Dąbie Małe, czyli południowy fragment akwenu przy dzielnicach Załom i Dąbie. W dalszej kolejności jest dolina Dolnej Odry, gdzie rzeka utworzyła dwa ramiona a pomiędzy znajdują się bagna Międzyodrza. Fragment tej krainy zawiera się w Szczecinie w dzielnicach nadodrzańskich po zachodniej i wschodniej stronie miasta. Znaczna część miasta zawiera się w mezoregionie Wzgórz Szczecińskie o bogatej rzeźbie wzniesień morenowych. Dawniej teren charakteryzował się dość dużą ilością średnich i małych zbiorników polodowcowych, których do dzisiaj większość wyschła lub uległa degradacji wskutek rozwoju miasta.

Akweny, które przetrwały to miejskie ostoje przyrody, które zasługują na szczególną opiekę i ochronę. Do najcenniejszych zbiorników należą: Jeleni Staw, staw przy ul. Chłopskiej, Staw Bukowy, Jezioro Szmaragdowe, Jezioro Słoneczne, Brodowski Staw, Staw za Stokiem, Syrenie Stawy, Jezioro Głębokie, Wysoki Staw, Jaworowy Staw.

Naturalne jeziora posiadają stałe choć zróżnicowane strefy. Strefa przybrzeżna pokryta roślinnością to litoral natomiast pelagial to strefa wolnej wody. Brzegi naszych stawów porastają najczęściej olchy czarne, wierzby, klony jesionolistne, czasem brzozy i topole. Dalej zaczyna się pas szuwarów trzcinowych lub palki wodnej, wśród których rosną kuliste formy wierzb tworzące kozowiska. W samej wodzie rosną gęste lany rdestnic lub moczarki kanadyjskiej. Na powierzchni wody pływają grzybenie białe lub grażele żółte, żabiściek i strzałka wodna. Charakterystyczne są roślinne pływające zespoły rzęsowe, które czasem pokrywają całą powierzchnię stawów.

Każdy zbiornik wodny jest inny, ma inną niepowtarzalną charakterystykę przyrodniczą. Małe jeziora zapewniają przestrzeń życiową większej liczbie gatunków zwierząt, niż jakiegokolwiek inne środowisko przyrodnicze. Najliczniejszą grupą mieszkańców wód są owady. W dalszej kolejności są mięczaki, ryby, płazy, ptaki oraz ssaki.

Ryby

Najczęściej występującymi gatunkami ryb w szczecińskich miejskich jeziorach są drapieżne szczupaki oraz okonie, roślinojerne liny, karasie, płocie, karpie, wzdregi, oraz niewielkie i coraz rzadsze cierniki i cierniczki.

Płazy

Do płazów spotykanych w miejskich akwenach zaliczamy żaby wodne, żaby moczarowe, żaby trawne, traszki grzebieniaste, traszki zwyczajne, ropuchy szare. Grupę gadów reprezentuje przede wszystkim zaskroniec zwyczajny.

Ptaki

Nad wodami najbardziej zwracają na siebie uwagę ptaki. Bogactwo gatunków występuje w okresie lęgowym.

- w pasie drzew i w łozowiskach: gagol, słowik szary, słowik rdzawy, łozówka, strumieniówka, potrzos.
- w pasie szuwarów trzcinowych i palki wodnej: labędź niemy, gegawa, krzyżówka, krakwa, bąk, lyska, kokoszka, wodnik, trzciniczek, rokitniczka, brzęczka, trzcinik.
- w pasie roślinności przybrzeżnej i wodnej: perkoz dwuczuby, perkoz.

W okresie wędrówkowym na miejskich zbiornikach można obserwować gatunki regularnie okresowo zalatujące. Do takich należą mewa srebrzysta, mewa siwa oraz śmieszka, czapla siwa oraz czapla biała, nurogęs, kormoran, piskiwiec, gęś białoczelna, rybitwa czarna, cyraneczka, czernica, głowienka, świstun, bocian biały, zimorodek, słonka oraz mandarynka.

Ssaki

Małe zbiorniki oraz stawy na terenach zurbanizowanych nie są pozbawione występowania ssaków. Kilka gatunków przeszło proces synurbizacji i zasiedliło tereny wśród osiedli, których wcześniej bardzo unikały. Mowa tu o bobrach i wydrach. To średniej wielkości ssaki, z których wydry to drapieżniki żywiące się rybami oraz płazami, natomiast bobry to roślinożerocy. Bobry w wielu miejscach są gatunkiem problematycznym, gdyż ścinają drzewa, które są ozdobą brzegów zbiornika. Żeby pogodzić obecność bobrów w parku lub nad jeziorem miejskim, należy pnie drzew zabezpieczać i osłaniać siatką. Bobry mogą mieć kolor futra czarny lub brązowy, zjadają głównie cienkie pędy lub korę wierzb oraz topoli.

Niestety jeszcze 5-6 lat temu nie istniał tak znacząco problem gatunków inwazyjnych ssaków. Właśnie w obecnych czasach obserwujemy ekspansję szopa pracza. To gatunek, który odpowiada za drastyczny spadek bioróżnorodności na obszarach wodnych i bagiennych. Niemal w 100% likwiduje legi ptaków, zjada płazy oraz mięczaki. Na niektórych stawach już nie widać kaczek i hysiek z młodymi, ptaki opuszczają po kilku sezonach takie miejsca zniechęcone corocznymi stratami. Ochrona różnorodności fauny jezior to obecnie nie tylko zachowanie siedlisk roślinnych oraz czystości wody, ale głównie redukcja gatunków inwazyjnych takich jak szop pracza.

WAŻNE NUMERY TELEFONÓW:

Telefon alarmowy	112
Policja	997
Pogotowie Ratunkowe	999
Straż Pożarna	998
Straż Miejska	986

Administrator: Zakład Usług Komunalnych
ul. Ku Stołcu 125a 71 -080 Szczecin
tel. 91 48 48 294

Zrealizowane dzięki dofinansowaniu mieszkańców oddanym na projekt
Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2021
„Planowa Rodzima Kuchnia Dąbrowy i Portowej Fotopunkt Gniazda”
Pomoc finansowa przyznana w ramach projektu
„Planowa Rodzima Kuchnia Dąbrowy i Portowej Fotopunkt Gniazda”
www.sbc.szczecin.eu

Zrealizowane w ramach
Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego

150

200

INWESTOR: GMINA MIASTO SZCZECIN, 70-456 SZCZECIN, PLAC ARMII KRAJOWEJ 1		
INWESTYCJA: ZAGOSPODAROWANIE JAWOROWEGO STAWU PRZY UL. PODBÓRZAŃSKIEJ W SZCZECINIE		
ADRES INWESTYCJI: 71-784 SZCZECIN, UL. PODBÓRZAŃSKA, DZ. NR. 56/7, 56/8, OBR. 3065, 326201_1, 3065.56/7, 326201_1.3065.56/8		
PROJEKT WYKONAWCZY	BRANŻA: TABLICE EDUKACYJNE	
AUTOR PROJEKTU: mgr inż. arch. Karol Barcz nr upr. 21/ZPOIA/OKK/2013	PODOPIS:	
PROJEKTANT: mgr inż. arch. Nikola Kotecka	PODOPIS:	
TYTUŁ RYSUNKU: TABLICE EDUKACYJNE	NUMER RYSUNKU:	
SKALA: 1:5	DATA: GRUDZIEŃ 2024	FORMAT ARKUSZA: A2
Z20.1		

Ptaki wodne, pomoc i dokarmianie

Dlaczego ptaki wodne pozostają zimą w miastach?

Kiedy zimy przychodzą szybko i są mroźne, ptaki w naturalny sposób rozpoczynają wędrówkę i odlatują na tzw. zimowiska. Są to tereny zachodniej i południowej Europy, tam gdzie wody nie zamarzają i temperatury są wyższe niż w Polsce. Jednak od wielu dekad zimy stają się łagodne, niemal bez śniegu i lodu na zbiornikach. Dodatkowo znaczna część ludzi bardzo pragnie kontaktu z naturą (w tym z ptakami), zwłaszcza chodząc na spacerzy nad wodę. Wielu zabiera z sobą woreczek chleba i ziarno. Lubimy dokarmiać ptaki wodne: łabędzie, kaczki, łyski. Ptaki chętnie korzystają z takiego pożywienia i niestety pozostają na zbiornikach, aż wygasa u nich instynkt wędrówkowy. Wabione sztucznym pokarmem już od wczesniej jesieni, czasem zupełnie bez sensu pozostają na zimę w miastach, skazane niemal wyłącznie na pomoc człowieka. To jest niebezpieczne. Gdy przychodzi mróz, ptaki osowiale siedzą na lodzie i czekają na odwilż. Często ratują się i startują w zimowe noce, niestety nie mają już tyle kondycji co jesienią. Bardzo często łabędzie lądują na ulicach miast, ranią się o linie, anteny lub uderzają w oświetlone budynki.

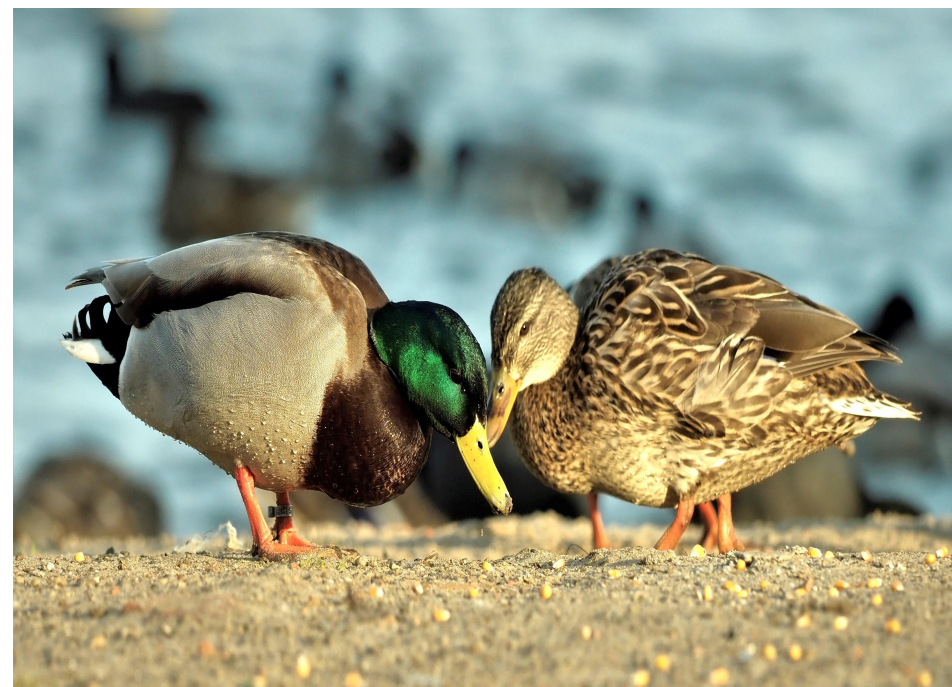
Czy dokarmianie ptaków wodnych może być szkodliwe?

Badania wykazały, że łabędzie i kaczki pływające na miejskich zbiornikach otrzymują od nas dwa do trzech razy więcej pokarmu, niż potrzebują. Znaczna część tego pożywienia nie jest wykorzystana i gnije w wodzie. Resztki strawionego pokarmu ptaki wydają do wody pod postacią ekskrementów, jako sporą dawkę biogenów. W rezultacie zbiorniki parkowe ulegają zamuleniu, a woda ma kolor zielony od masowego rozwoju sinic. Taki stan zbiorników może prowadzić do pojawienia się chorób. Kiedy woda jest obciążona nadmiernie substancjami pokarmowymi, rozwijają się bakterie jadu kielbasianego, dochodzi do epidemii botulizmu. Wówczas padają ptaki jako bardzo wrażliwe na te bakterie. Gliną dorosłe a przede wszystkim młode ptaki, które nie potrafią odlecieć na inne czystsze zbiorniki.

Czy można dokarmiać ptaki wodne, kiedy i jak?

Nie wszędzie należy tolerować masowe karmienie ptaków. Miłoścy do zwierząt musi mieć pewne granice, które na obszarach o dużym skupieniu ludzi należy respektować. Oto podstawowe zasady pomocy i opieki dla ptaków wodnych:

- Nie należy karmić ptaków wodnych wiosną ani latem, zwłaszcza piskląt i młodych.
- Zakaz dokarmiania powinien obowiązywać do końca listopada, ptaki powinny instynktownie podjąć wędrówkę na zimowiska ze względu na brak pokarmu naturalnego.
- Należy podejmować dokarmianie tylko wtedy, gdy ptaki nie odleciały na zimowisko, a zima jest bardzo łagodna.
- Należy przekazać dokarmienie ptaków dla osób lub organizacji odpowiedzialnych i posiadających fachową wiedzę o żywieniu ptaków wodnych.
- Dokarmianie zimowe (grudzień, styczeń i luty) powinno mieć charakter racjonalny, bez pogarszania stanu środowiska.
- Kontrolowane dokarmianie powinno stanowić element edukacji, pomagający ludziom w nawiązywaniu kontaktu z ptakami, oraz prowadzące w przyszłości do lepszego postępowania wobec dzikiej przyrody.

WAŻNE NUMERY TELEFONÓW:
Telefon alarmowy 112
Policja 997
Pogotowie Ratunkowe 999
Straż Pożarna 998
Straż Miejska 986

Administrator: Zakład Usług Komunalnych
ul. Ku Stołcu 125a 71 -080 Szczecin
tel. 91 48 48 294

Zrealizowano dzięki głosom mieszkańców oddanym na projekt
Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2021
„Polana Rodzinna Księżej Dąbrawki i Portowy Jolipunkt Grobla”

W ramach projektu realizowanego w ramach
budowy Zespołu Parku Kultury i Wypoczynku
www.sbo.szczecin.eu

INWESTOR:
GMINA MIASTO SZCZECIN, 70-456 SZCZECIN, PLAC ARMII KRAJOWEJ 1

INWESTYCJA:
ZAGOSPODAROWANIE JAWOROWEGO STAW PRZY UL. PODBÓRZAŃSKIEJ W SZCZECINIE

ADRES INWESTYCJI:
71-784 SZCZECIN, UL. PODBÓRZAŃSKA, DZ. NR. 56/7, 56/8, OBR. 3065, 326201_1.3065.56/7, 326201_1.3065.56/8

PROJEKT WYKONAWCZY

AUTOR PROJEKTU:
mgr inż. arch. Karol Barcz
nr upr. 21/ZPOIA/OKK/2013

PROJEKTANT:
mgr inż. arch. Nikola Kotecka

TYTUŁ RYSUNKU:
TABLICE EDUKACYJNE

SKALA:
1:5

DATA:
GRUDZIEŃ 2024

FORMAT ARKUSZA:
A2

Z20.2

Gatunek chroniny w Jaworowym Stawie

Kokoszka

Gatunek znany czasem pod nazwami: kurka wodna, kurka zielononoga lub kokoszka pospolita. Gnieździ się na obszarze całej Polski. Zamieszkuje brzegi różnych typów zbiorników, bagna, stawy, jeziora i wolno płynące rzeki. Wymaga aby brzegi zbiornika wodnego porośnięte były gęstą roślinnością, która graniczy z otwartym lustrem wody.

Wygląd

Ptaka wielkości gołębia. Pływa podrygując krótkim, zadartym ogonkiem. Głowa, szyja, pierś i boki łupkowoczarne. Pióra podogonowe białe. Wierzch oliwkowobrazowy. Łapy zielone długie o długich palcach. Ponad skokiem żółty pierścień. Czubek dzioba żółty, a pozostała jego część oraz narośl na czole są jaskrawoczerwone.

Pokarm

Pożywienie wylawia z wody, głównie z pomiędzy roślin zanurzonych w wodzie. Zbiera ślimaki, larwy owadów oraz inne drobne zwierzęta. Zjada też delikatne części roślin oraz nasiona i pączki. Czasem wychodzi na brzeg i zrywa jagody oraz dziobie owoce.

Gniazdo, jaja, pisklęta

Pod koniec marca i w kwietniu kokoszka buduje gniazdo na kępach traw, wśród krzewów, ale zawsze w pobliżu wody. Używa do tego gałązek, liści i badyli trzciny. W końcu kwietnia składa 6-8 jaj. Drugi lęg zakłada w czerwcu-lipcu. Wysiadywanie trwa 19-22 dni i wysiaduje samica na zmianę z samcem. Pisklęta pokryte są czarnym puchem, mają czarne i błyszczące, jakby polakierowane łapy. Wokół oczu mają niebieską i czerwonożółtą skórę. Pisklęta szybko stają się samodzielne i zbierają pokarm, ale dorosłe ptaki dokarmiają je, pilnują i ostrzegają przed niebezpieczeństwem głosem (krótkie, urywane „kriuk”). Młode po około miesiącu nieźle latają. Młode z pierwszego lęgu pomagają karmić pisklęta z drugiego lęgu.

Zagrożenia i ochrona

Kokoszki oraz ich lęgi atakowane są przez różne drapieżniki. Należą do nich m.in. szopy, prasce, kuny, lisy i koty domowe, kruki, wrony oraz sroki. Ochrona samych płatków oraz ich stanowisk lęgowych polega na zachowaniu szerokiego pasa szuwarów, ograniczaniu ruchu turystycznego w okresie lęgów oraz na ograniczaniu ilości drapieżników, zwłaszcza z grupy inwazyjnych IGO (szopy, jenoty norki).

WAŻNE NUMERY TELEFONÓW:

Telefon alarmowy	112
Policja	997
Pogotowie Ratunkowe	999
Straż Pożarna	998
Straż Miejska	986

Administrator: Zakład Usług Komunalnych
ul. Ku Słońcu 125a 71 -080 Szczecin
tel. 91 48 48 294

Zrealizowano dzięki głosom mieszkańców oddanym na projekt
Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2023
„Polana Rodzenna Księżyc Dąbrowski - Portowy Fotopunkt Głęboka”
W ramach projektu „Szczecin 2023 - Miasto dla Wszystkich”
www.sbo.szczecin.pl

Zrealizowane w ramach
Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego

sbo

INWESTOR: GMINA MIASTO SZCZECIN, 70-456 SZCZECIN, PLAC ARMII KRAJOWEJ 1		
INWESTYCJA: ZAGOSPODAROWANIE JAWOROWEGO STAW PRZY UL. PODBÓRZAŃSKIEJ W SZCZECINIE		
ADRES INWESTYCJI: 71-784 SZCZECIN, UL. PODBÓRZAŃSKA, DZ. NR. 56/7, 56/8, OBR. 3065, 326201_1.3065.56/7, 326201_1.3065.56/8		
PROJEKT WYKONAWCZY	BRANŻA: TABLICE EDUKACYJNE	
AUTOR PROJEKTU: mgr inż. arch. Karol Barcz nr upr. 21/ZPOIA/OKK/2013	PODRIS:	
PROJEKTANT: mgr inż. arch. Nikola Kotecka	PODRIS:	
TYTUŁ RYSUNKU: TABLICE EDUKACYJNE	NUMER RYSUNKU:	
SKALA: 1:5	DATA: GRUDZIEŃ 2024	FORMAT ARKUSZA: A2
Z20.3		